

HAFTA-2

TÜRK İNKILABINI HAZIRLAYAN NEDENLER

GİRİŞ

ALT BAŐLIKLAR

1. İ Nedenler

- a) Yönetim Alanında Bozulmalar
- b) Ekonominin Bozulması
- c) Eğitim ve Kültür Alanındaki Yetersizlikler
- d) Ordunun Bozulması
- e) Hukuk Sisteminin Bozulması

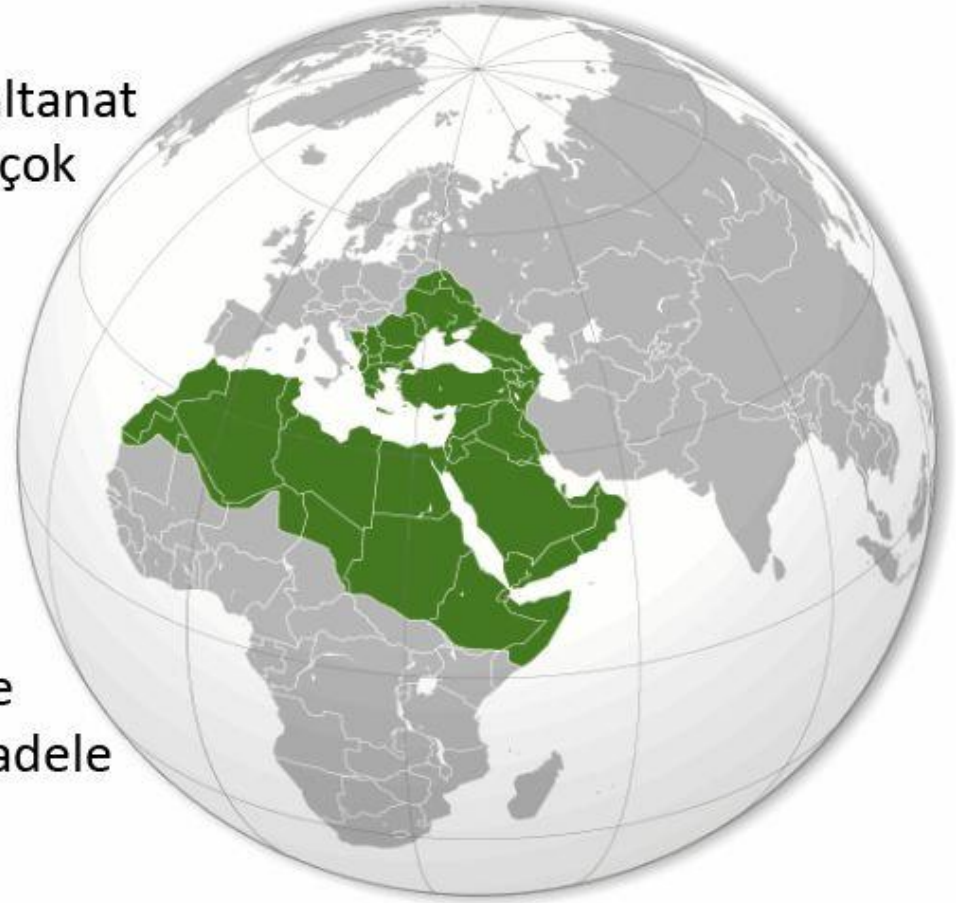
2. Dış Nedenler

- a) Batıda Coğrafi Keşifler, Rönesans ve Reform Hareketleri
- b) Kapitülasyonlar ve Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri
- c) Sanayi Devrimi ve Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri
- d) Fransız Devrimi ve Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri

OSMANLI DEVLETİ'NİN ÇÖKÜŞ SEBEPLERİ

Osmanlı Devleti, yüzlerce yıl saltanat sürdüğü imparatorluk döneminde, çok büyük olaylara imzasını atmış ve dünyanın tamamına ismini duyurmuş bir devlettir. Fakat üst üste gelen yüzlerce sebepten dolayı **yıkılmıştır**. Bu büyük imparatorluk, yüzlerce devlet tarafından gerçekleştirilen yıkma girişimlerine dayanmaya çalışmış ve tam **200 yıl** yıkılma sürecinde mücadele vermiştir.

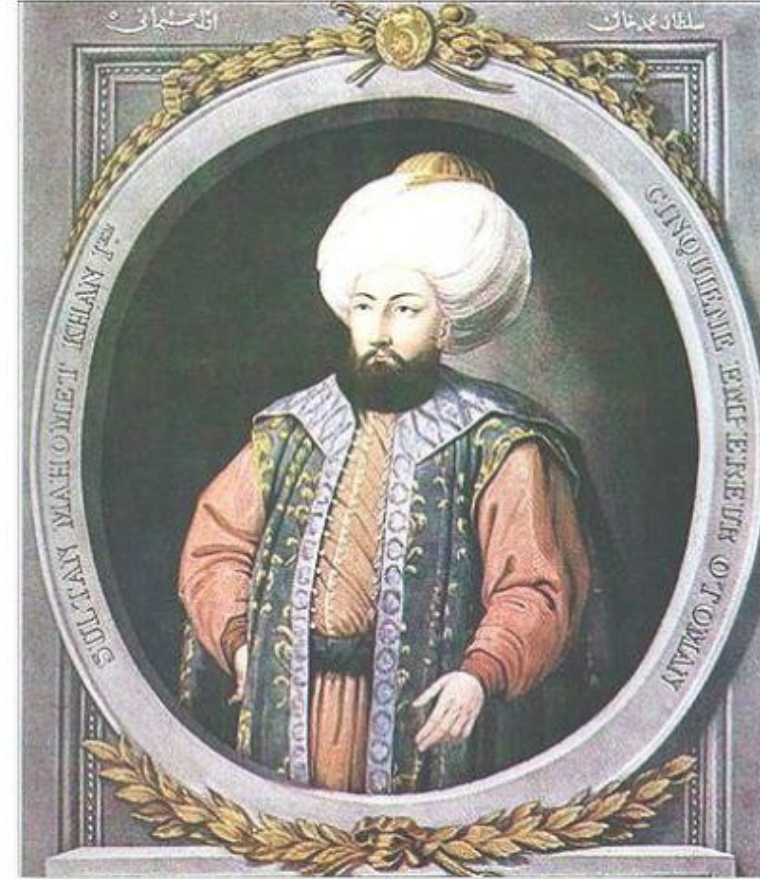
A) YÖNETİM ALANINDA BOZULMALAR

- Veraset sisteminin değişmesi
- Şehzadelerin sancaklara gönderilmesi usulünün terk edilmesi ve Sarayda “Kafes Hayatı” uygulaması
- Divan Teşkilatı’nın bozulması
- Taht mücadeleleri

OSMANLIDA VERASET SİSTEMİ

Osmanlı devletinde kimin padişah olacağı konusunda **kesin bir kural** yoktu. Osmanlı ailesinin bütün erkekleri taht üzerinde hak sahibiydi. Bu sebeple padişah ölünce oğullarının hangisinin tahta geçeceği konusunda devlet yönetimindeki etkili grupların (*ümera, ulema vb.*) tercihleri önemli rol oynuyordu. Eski Türk devlet geleneğinden kaynaklanan bu sistem **taht kavgalarına** neden olmuştu.

SARAYDA KAFES HAYATI UYGULAMASI

Eskiden şehzadeler tahta çıkana kadar **sancaklara vali** olarak gönderilirdi ve burada **yönetim tecrübesi** edinirlerdi. Ancak bir dönem sonra bu sistem kaldırılmış ve şehzadelerin tahta çıkana kadar odalarında **hapis kalma** sistemi getirilmiştir. Bu sistem yüzünden tahta geçen padişahların birçoğunda akli denge problemlerinin oluşması ve oda içinde hapis kaldığından, halkı hiç tanımaması yöneticilik yapmasını zorlaştırmıştır. Bunun sonucunda da devlet yönetimi hakkında hiçbir şey bilmeyen yöneticilerin verdiği **yanlış kararlar**, devlette büyük sorunların çıkmasına neden olmuştur.

Divan Teşkilatı

İslâm dünyasında, Hz. Ömer ile başlayan divân teşkilatı, daha sonra değişik şekil ve isimlerle gelişip devam etti. Osmanlı döneminde bizzat padişahın başkanlığında önemli devlet işlerini görüşmek üzere toplanan divâna; "Divân-ı Hümâyun" denirdi. Bugünkü Bakanlar Kurulu gibi çalışırdı. Divân-ı Hümâyun, devlete ait siyasî, idarî, malî ve zamanla askerî işlerin görüşüldüğü, incelenerek karara bağlandığı devletin en yüksek merci idi.

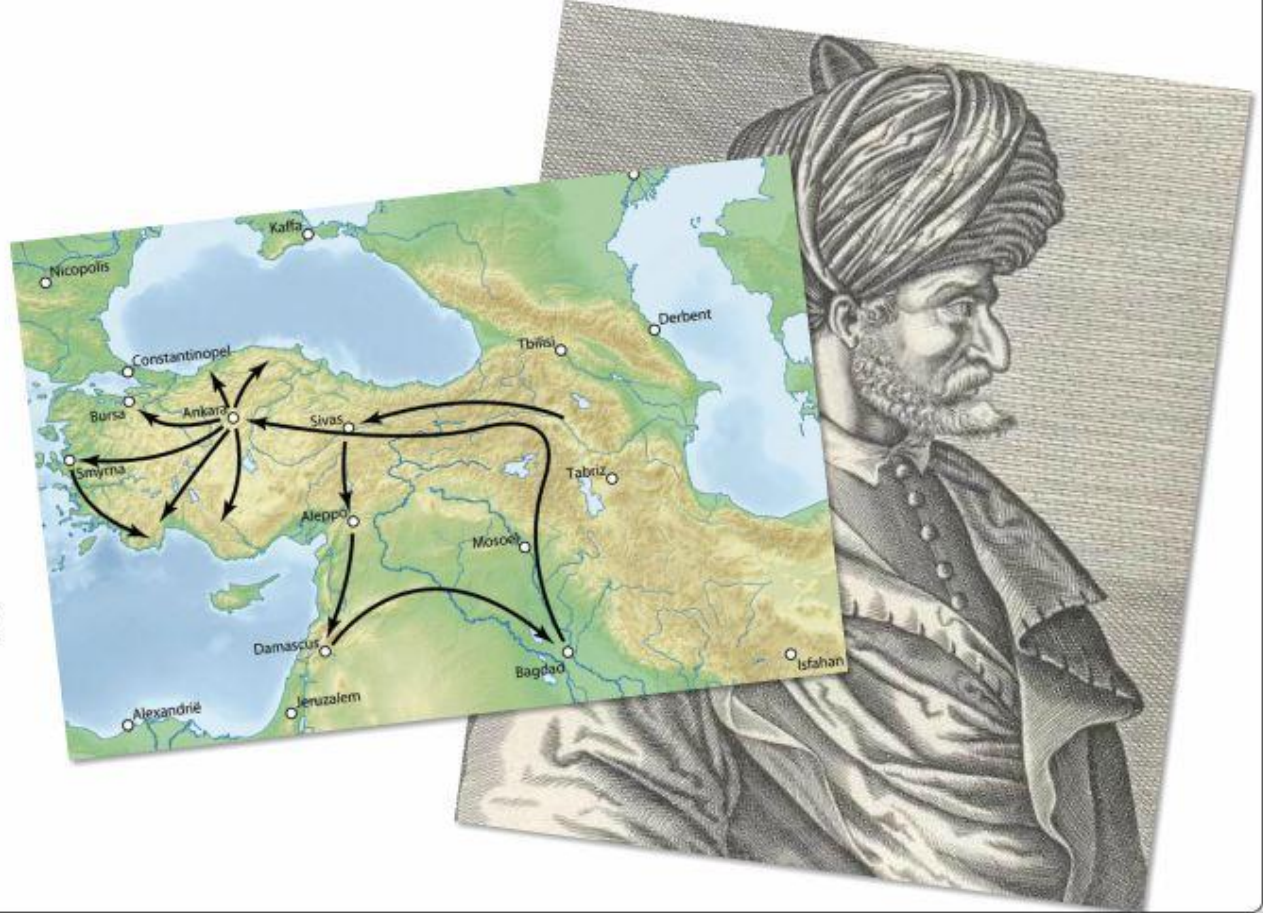
Divan Teşkilatı

Osmanlı tebaasının emniyet ve asayişini, yöneten ve yönetilen kesim arasında işlerin dengeli bir şekilde yürütülmesini, merkez ile taşra arasındaki ilişkilerde dengeleri bozmadan çalışmayı sağlamak Divan-ı Hümayun'un görevidir. Devletin dış siyasetinin belirlenmesi ve dış ilişkilerin takibi; savaş ve barış şartlarının belirlenmesi divanın işidir. Kişilerin şahsi çıkarlarını devletin çıkarlarından önde tutmaları sebebiyle zamanla bozulmuş ve işlevini kaybetmiştir.

TAHT MÜCADELELERİ

Taht kavgalarını önlemek amacıyla birçok dönemde kararlar alınmış; kimi zaman **en güçlünün tahta geçmesi**, kimi zaman da **en akıllı olanın tahta geçmesi** benimsenmiştir. Ancak tüm bunlar taht kavgalarını önlemeye yetmemiştir.

B) EKONOMİNİN BOZULMASI

- Onyedinci Yüzyıldan itibaren Toprak Sisteminin “Tımar Sistemi, Dirlik Sistemi” bozulması.
- Kapitülasyonlar
- Coğrafi Keşifler
- Uzun süren savaşlar

TIMAR SİSTEMİ VE DİRLİK SİSTEMİ

Tımar sistemi ile devlet bazı memurlarına ve askerlerine *maaş verilmez* bunun yerine bazı *topraklarının gelirlerini* hizmetlerine karşılık olarak bu görevlilere verirdi. Tımar sahipleri aynı zamanda bulundukları yerlerin de yöneticileriydi. Yetiştirdikleri **Cebelü** askerleri ile aynı zamanda bulundukları taşrada güvenliği de sağarlardı.

UZUN SÜREN SAVAŞLAR

Çeşitli sebeplerle savaşların uzun sürmesi hem ordunun **moralinin bozulmasına** hem de **maddi kayıplara** yol açıyordu.

DIŞ BORÇLAR

Osmanlı devleti bu dönemde batıdaki gelişmelere ayak uyduramadığından geri kalmış, **kapitülasyonlar** ve **coğrafi keşifler** sonucu ekonomisi sarsılmış ve kendini toparlamak için yabancı devletlerden **borç** almıştır.

C) EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDAKİ BOZULMALAR

- Okullaşmanın devlet eliyle ülke geneline yayılmaması
- Medreselerin ve İlmiye Teşkilatının bozulması
- Batıda meydana gelen eğitim ve bilim alanındaki gelişmelere uzak kalınması
- Kontrol edilemeyen ve çok sayıda kurulmasına izin verilen yabancı okulların yürüttüğü yıkıcı faaliyetler

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDAKİ BOZULMALAR

ÖĞRETİM VE YÖNTEM
ALANINDA BOZULMA

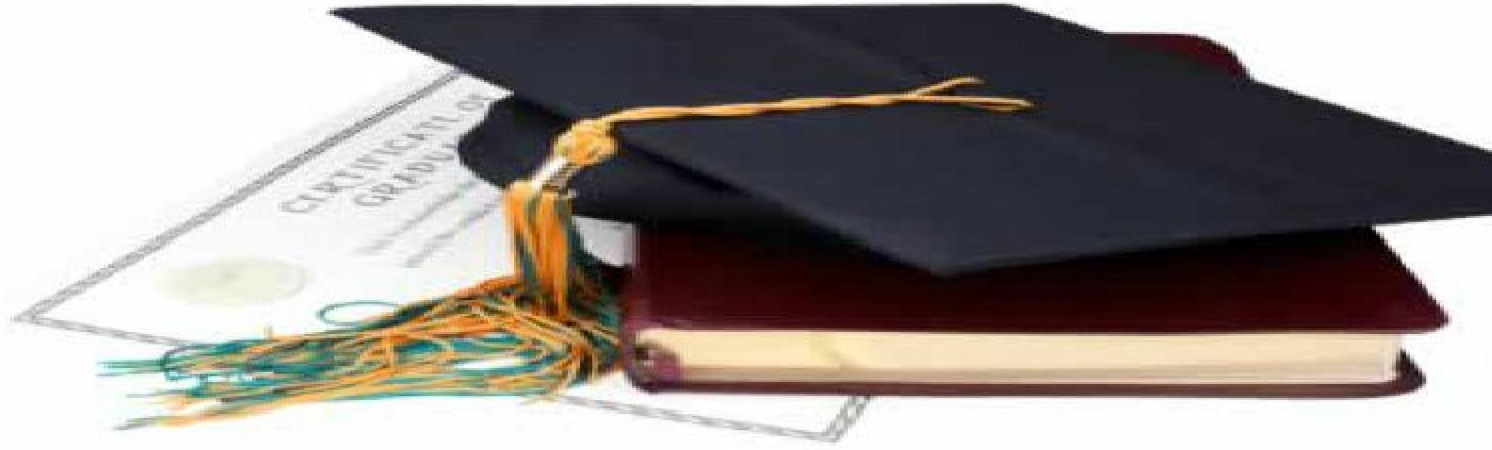

MÜDERRİSLİK
ATANMASININ
BOZULMASI

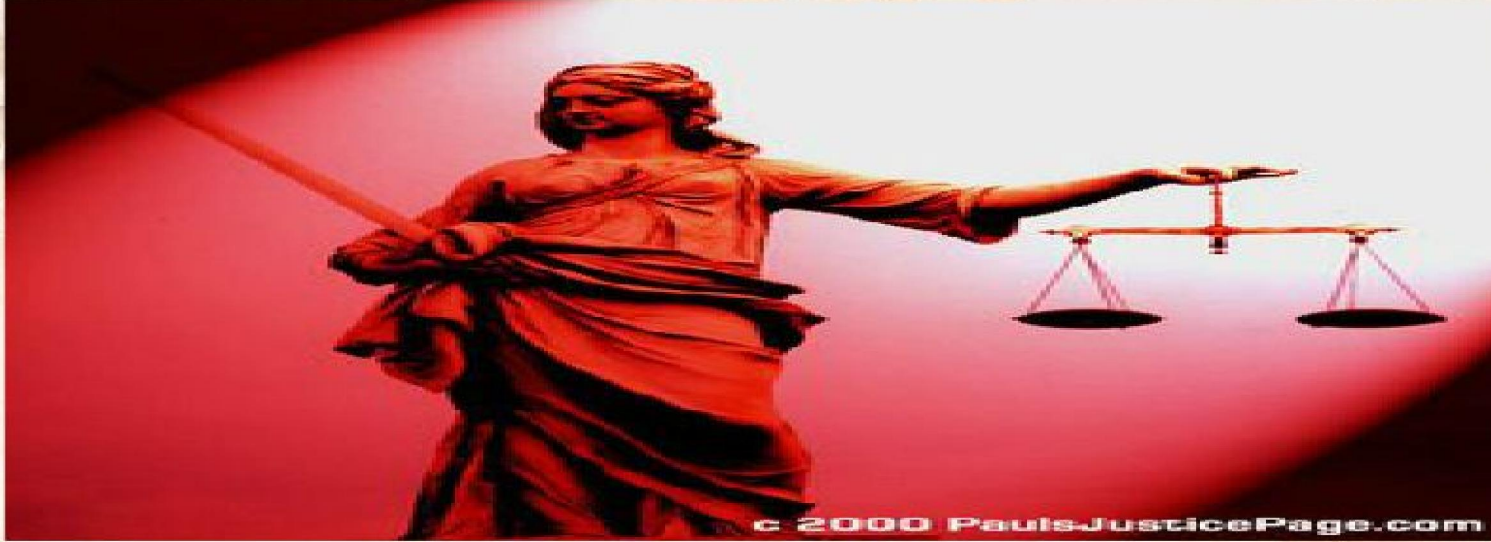
DİSİPLİN ALANINDA
BOZULMA

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDAKİ BOZULMALAR

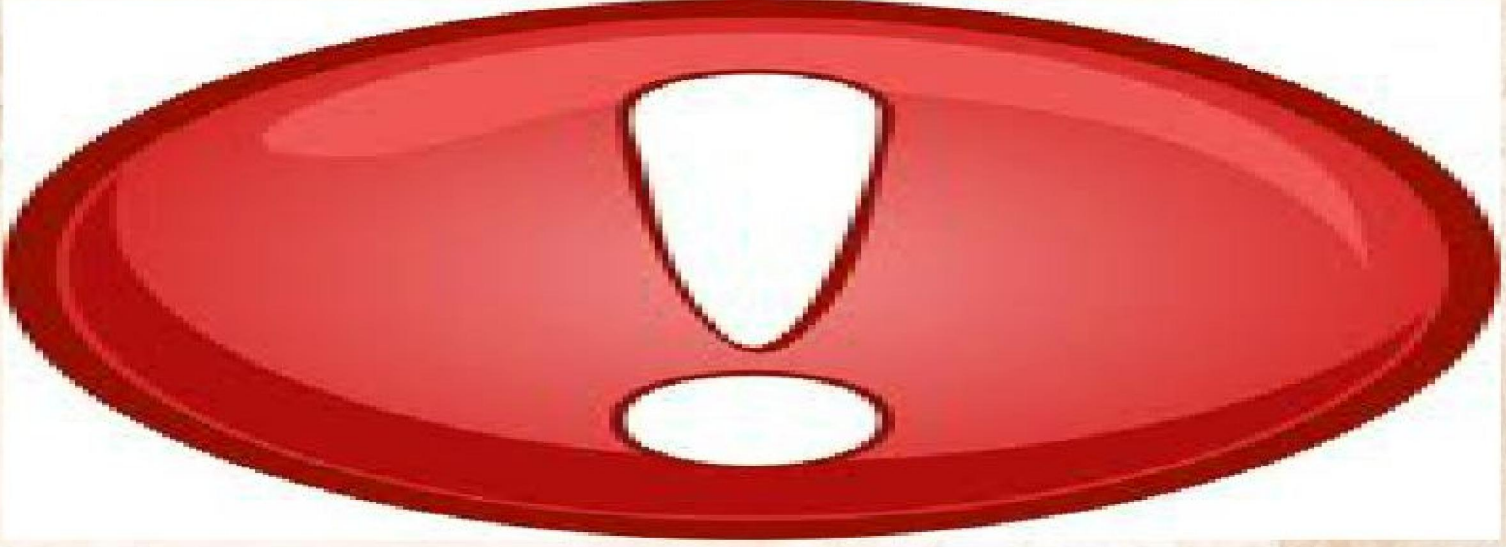
Aklî ve müspet bilimler programlardan çıkarılmış, yalnızca dinî, hukukî bilimler öğretilmiştir. Bu da bilimde geri kalmaya yol açmıştır.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDAKİ BOZULMALAR

Önceleri medrese mezunları, az sayıdaki müderrislik kadrolarına atanabilmek için, mülâzemet usûlüne göre, bir bekleme döneminden geçerlerdi. Bu bir çeşit staj dönemi idi. Zamanla bu yol kötüye kullanıldığı gibi, müderris olmak için medreseyi bitirme şartı da aranmadı ve ortaya her anlamda yetersiz müderrisler çıktı.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDAKİ BOZULMALAR

16. yüzyılın ortalarından itibaren medrese öğrencilerinin disiplini bozulmaya başladı. Müderrislerin bir kısmı ise görevlerini savsaklamaya, ya da hiç görev yapmamaya başlamışlardır.

YABANCI OKULLARIN YÜRÜTTÜĞÜ YIKICI FAALİYETLER

Osmanlı Devleti, sınırları içerisinde yaşayan azınlıklara milli benliğini koruma hakkı tanımakla birlikte, bu azınlıkların kültürlerini ve dillerini korumak amacıyla okullar açmasını bile engellememişti.

Azınlık okulları sadece eğitim ve öğretim yapmıyor, Hristiyanlık dininin **propaganda** merkezi haline getiriliyordu.

D) ORDUNUN BOZULMASI

- Onaltıncı Yüzyıl sonunda Devşirme Sistemi'nin bozulması ve Yeniçeri Ocağı'nın bozulması
- Toprak Sisteminin bozulması sonucu Eyalet Ordusu'nun dağılması
- Batı'da meydana gelen askeri ve teknik gelişmelere uzak kalınması
- Ordu içinde yaşanan çekişmeler
- Ekonominin bozulması sonucu Askere maaş verilmesinde yaşanan aksaklıkların meydana getirdiği sorunlar.
- Batılılar ve Ruslar karşısında alınan yenilgilerin meydana getirdiği moral çöküntüsü ve özgüven kaybı

DEVŞİRME SİSTEMİ

Devşirme, Osmanlı Devleti'nin fethettiği topraklardan -özellikle *Balkanlar*- Hristiyan genç ve yetenekli çocukların toplanması, bu çocukların sıkı bir eğitimden geçirilerek üstün bir asker veya bürokrat oluşturulması sistemidir.

Yeniçerilerin sahip oldukları iktisadî, sosyal ve idarî imtiyazlardan dolayı, devletin yükselme devirlerinde, Osmanlı Devletinin Yeniçeri Teşkilâtında görev almak, Müslüman ve gayr-i müslim herkes için bir şereftir.

DEVŞİRME SİSTEMİ

Devşirme, Osmanlı Devleti'nin fethettiği topraklardan -özellikle *Balkanlar*- Hristiyan genç ve yetenekli çocukların toplanması, bu çocukların sıkı bir eğitimdten geçirilerek üstün bir asker veya bürokrat oluşturulması sistemidir.

Yeniçerilerin sahip oldukları iktisadî, sosyal ve idarî imtiyazlardan dolayı, devletin yükselme devirlerinde, Osmanlı Devletinin Yeniçeri Teşkilâtında görev almak, Müslüman ve gayr-i müslim herkes için bir şereftir.

Devşirmeler özellikle İstanbul'un fethi'nin ardından güç kazanmaya ve devletin zirvesine yerleşmeye başladılar. Bu ilk dönemlerde çok faydalı olmuş; ve devşirmeler, Osmanlı Ordusu'nda önemli yere sahip olmuşlardır. Ancak sistem son dönemlerde suistimal edilmiş ve bozulmuştur. Devşirme sisteminin Osmanlı imparatorluğunun çözülmesindeki etkisi bugün önemli bir tarihsel tartışma konusudur.

E) HUKUK DÜZENİNİN BOZULMASI

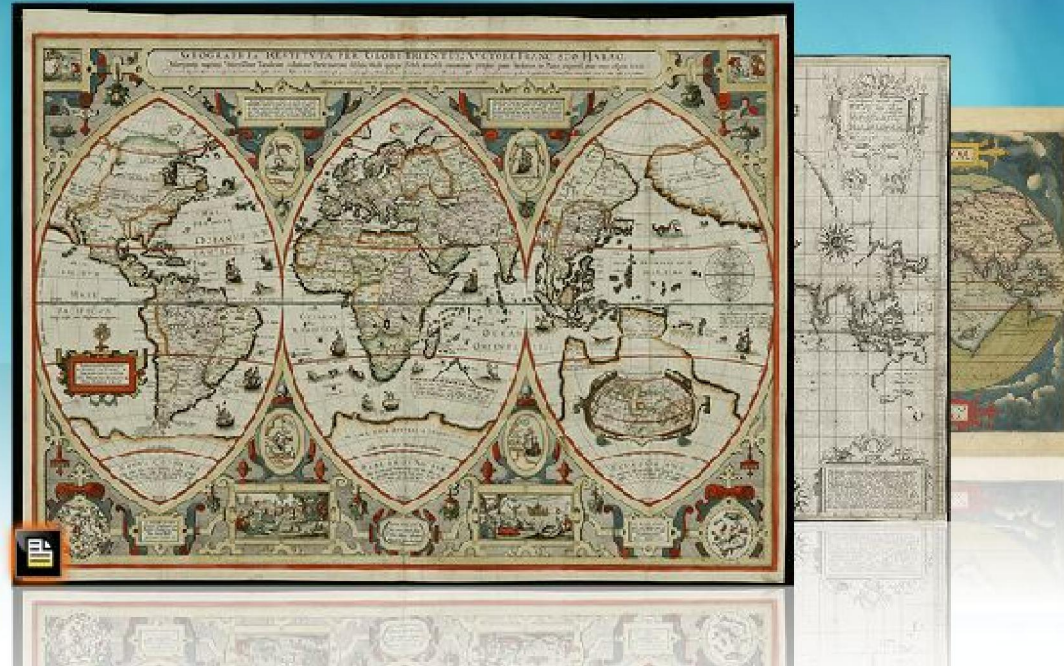
- Hukuk eğitiminde yaşanan bozulmalar
- Yargıçların(kadı) yetiştirilmesi ve tayinlerinde yaşanan olumsuzluk ve usulsüzlükler
- Çoklu hukuk uygulamalarının meydana getirdiği huzursuzluklar
- Ondokuzuncu Yüzyılda Avrupa'dan alınan hukuk uygulamaları ve Şer'i Mahkemeler yanında Nizamiye Mahkemelerinin kurulması sonucu meydana gelen çekişme ve çelişmeler

DIŞ NEDENLER

- Batıda Coğrafi Keşifler, Rönesans ve Reform Hareketleri
- Kapitülasyonlar ve Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri
- Sanayi Devrimi ve Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri
- Fransız Devrimi ve Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri

Türk İnkılabını Hazırlayan Dış Nedenler

Türk İnkılabını Hazırlayan Dış Nedenler

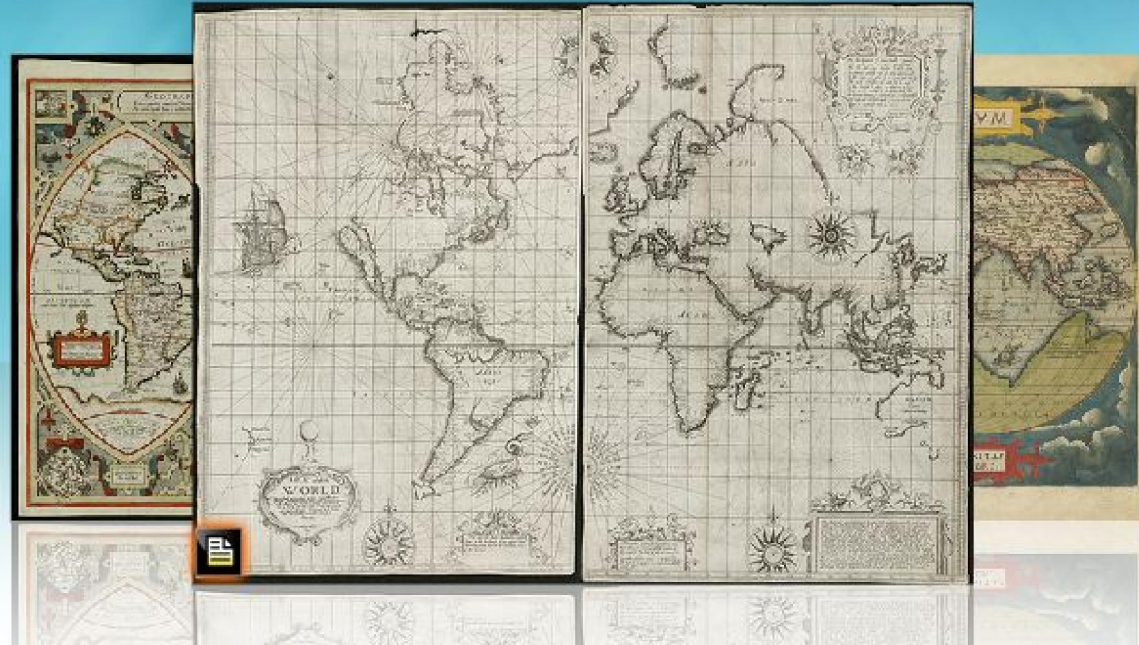

Coğrafi Keşifler

Bilindiği gibi Asya ve Avrupa arasında ticaretin yapıldığı İpek ve Baharat Yolları Osmanlı İmparatorluğu topraklarından geçmekte, Devlet bu ticaretten önemli gelir sağlamaktaydı. Coğrafi keşiflerle eski ticaret yollarının yerini açık deniz ve okyanusların almaya başlaması hazine gelirlerinin azalmasına, Anadolu'da zengin bir ticari hayata sahip olan şehirlerin gerileyerek ekonomik açıdan çökmelerine yol açtı.

Türk İnkılabını Hazırlayan Dış Nedenler

Türk İnkılabını Hazırlayan Dış Nedenler

Coğrafi Keşifler

Diğer yandan Avrupa devletleri coğrafi keşiflerle sınırsız hammadde kaynaklarına kavuşmuşlardı. Avrupa'da altın ve gümüş bolluğunun yarattığı talep artışı, alınan çeşitli tedbirlere rağmen Osmanlı ülkesindeki hammadde ve buğdayın bu kıtaya yönelmesine yol açtı. Bu durum Osmanlı el sanatlarını hammadde darlığına soktuğu gibi, yiyecek sıkıntısı da doğurmuştu. Osmanlı Devleti bu dönemde değerli maden sıkıntısı da çekmeye başladı. Bu durum para birimi olan akçenin ağırlığının azaltılmasına ve ayarının düşmesine yol

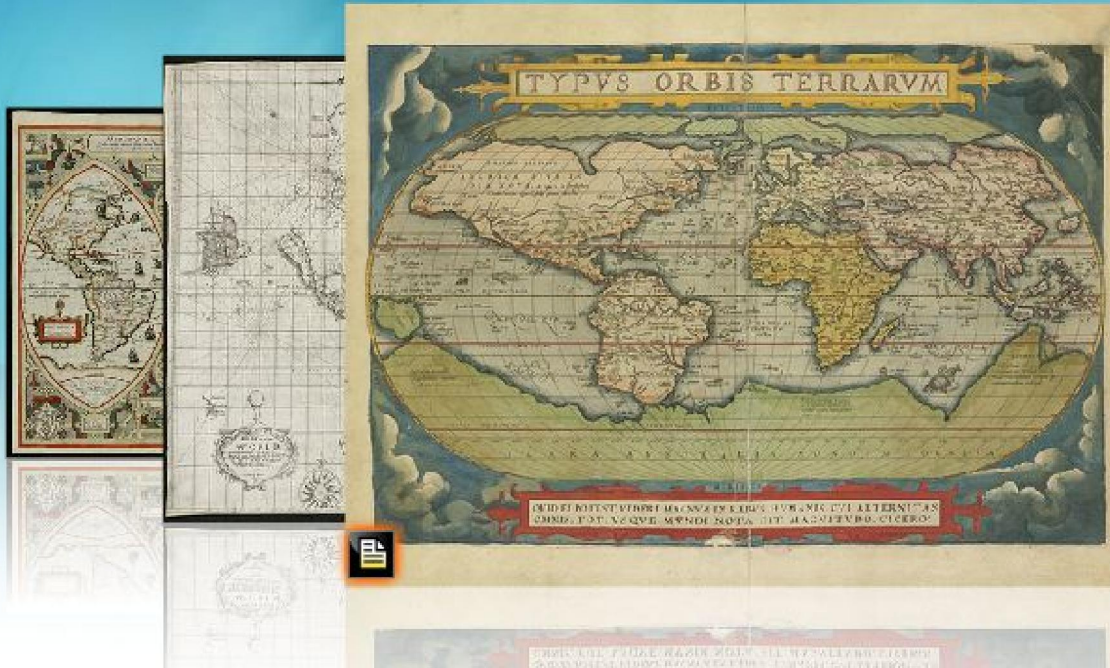
Türk İnkılabını Hazırlayan Dış Nedenler

Coğrafi Keşifler

artışı, alınan çeşitli tedbirlere rağmen Osmanlı ülkesindeki hammadde ve buğdayın bu kıtaya yönelmesine yol açtı. Bu durum Osmanlı el sanatlarını hammadde darlığına soktuğu gibi, yiyecek sıkıntısı da doğurmuştu. Osmanlı Devleti bu dönemde değerli maden sıkıntısı da çekmeye başladı. Bu durum para birimi olan akçenin ağırlığının azaltılmasına ve ayarının düşmesine yol açtı. Osmanlı Devleti içeride hızlı yükselen bir enflasyonu yaşamaya başladı.

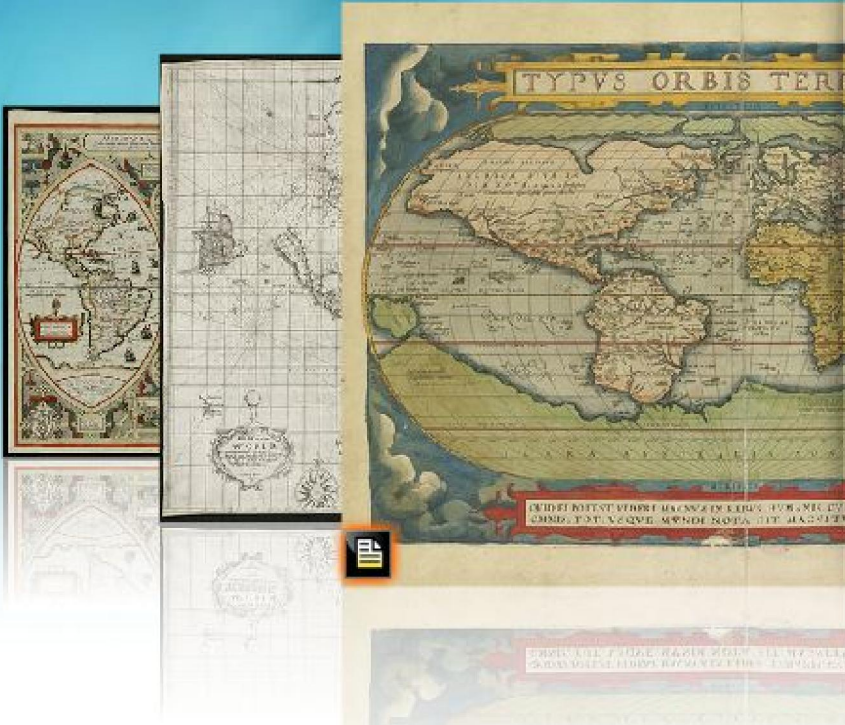
Türk İnkılabını Hazırlayan Dış Nedenler

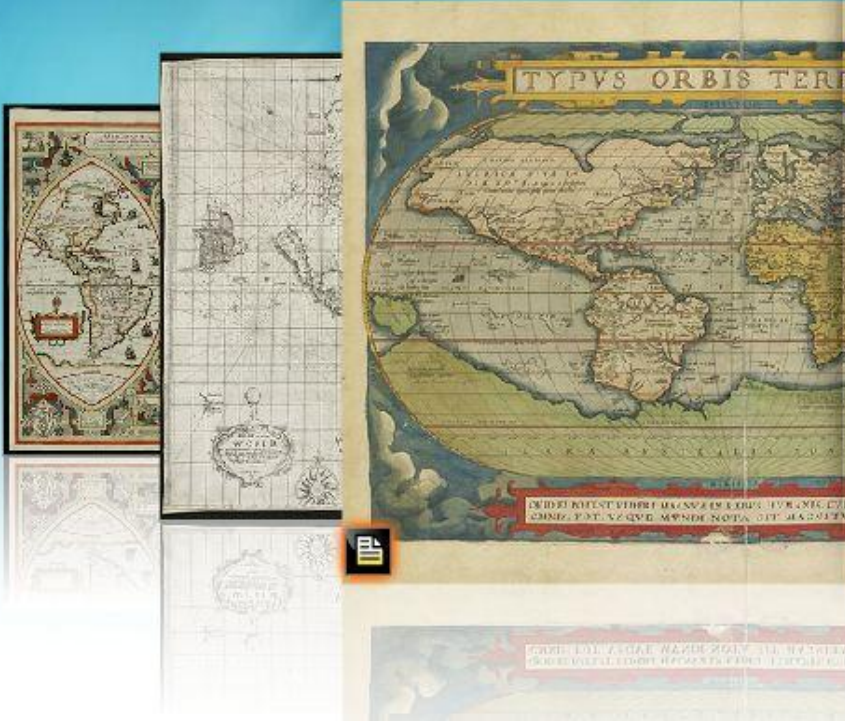
Türk İnkılabını Hazırlayan Dış Nedenler

Rönesans ve Reform

16. yüzyıldan itibaren Avrupa'da Reform ve Rönesans'la birlikte bir değişim ve gelişme sürecinin başlamasına karşılık, Osmanlı Devleti'nin bu sürecin dışında kalmasının, İmparatorluğun gerilemesinde ve çökmesinde büyük rolü oldu. 17. yüzyılda Osmanlı bilim hayatında büyük bir gerileme görülmüş, pozitif bilimler yerine din bilimlerine öncelik tanınmıştı. Medrese ile ilgisi dahi olmayan kimselere bilimsel paye ve unvanların verilmesine başlanılmıştı. Lâle Devri'nden sonra Batıyı örnek alan reform hareketleri başladığında da

Türk İnkılabını Hazırlayan Dış Nedenler

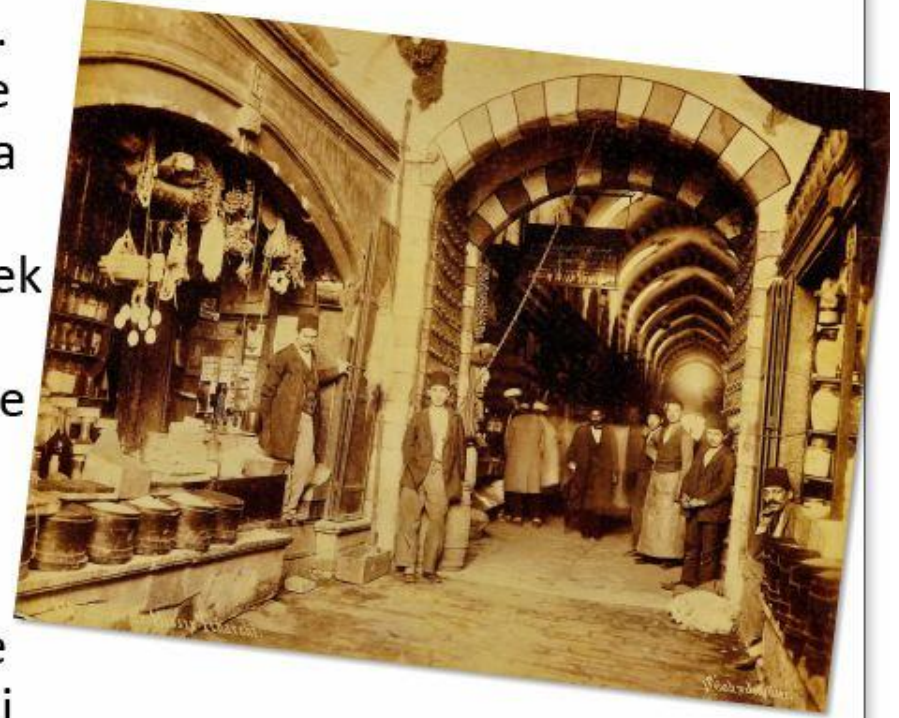

Rönesans ve Reform

rolü oldu. 17. yüzyılda Osmanlı bilim hayatında büyük bir gerileme görülmüş, pozitif bilimler yerine din bilimine öncelik tanınmıştı. Medrese ile ilgisi dahi olmayan kimselere bilimsel paye ve unvanların verilmesine başlanılmıştı. Lâle Devri'nden sonra Batıyı örnek alan reform hareketleri başladığında da medreselerde köklü bir düzenleme yapılmamış, bunların yanında yeni usule göre öğretim yapan mektepler açılarak mektep ve medrese ikiliğine yer verilmiştir.

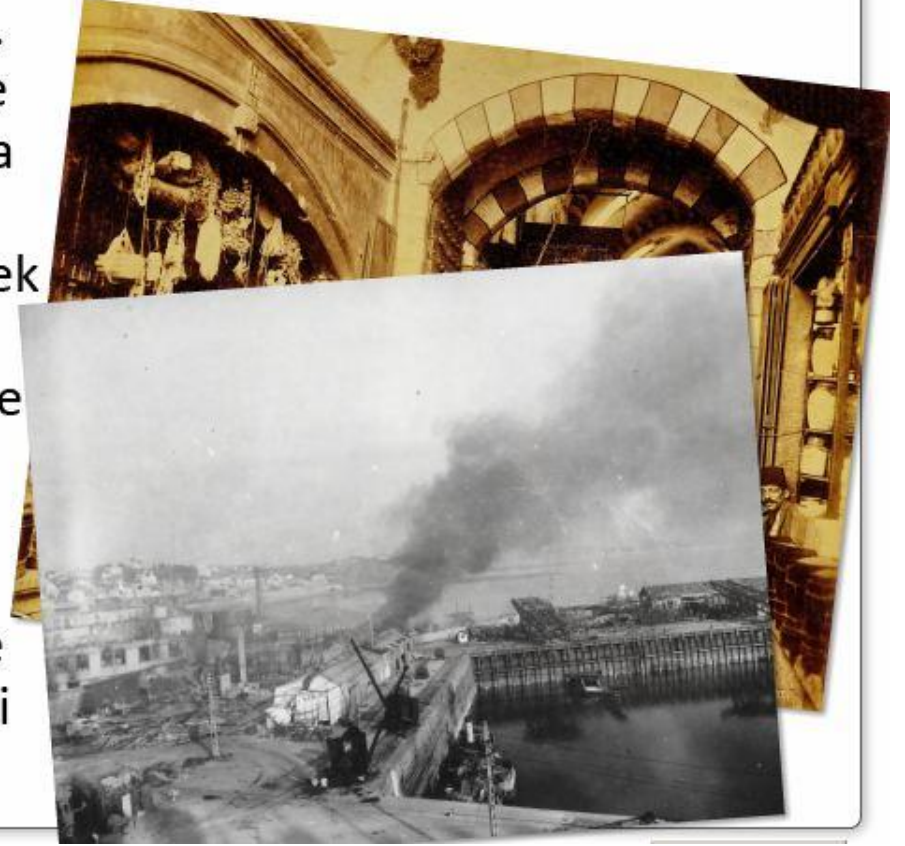
KAPİTÜLASYONLAR VE OSMANLI DEVLETİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Osmanlı ekonomisi üzerinde en yıkıcı etkilerden birisini **kapitülasyonlar** yaptı. Devletin güçlü olduğu dönemde özellikle *siyasal kazanç* sağlamak amacıyla Avrupa devletlerine tanınan bu imtiyazlar, daha sonra Osmanlı Devleti'nin yerine getirmek zorunda olduğu yükümlülükler şekline dönüşmüş ve devletin istismarı için vesile oluşturmıştı. Kapitülasyonlar sermaye birikimine ve yatırıma imkân bırakmamış, Osmanlı Devleti'nin Avrupa'nın **ucuz hammadde deposu** ve **açık pazarı** haline gelmesinde en önemli rolü oynamıştı.

KAPİTÜLASYONLAR VE OSMANLI DEVLETİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Osmanlı ekonomisi üzerinde en yıkıcı etkilerden birisini **kapitülasyonlar** yaptı. Devletin güçlü olduğu dönemde özellikle *siyasal kazanç* sağlamak amacıyla Avrupa devletlerine tanınan bu imtiyazlar, daha sonra Osmanlı Devleti'nin yerine getirmek zorunda olduğu yükümlülükler şekline dönüşmüş ve devletin istismarı için vesile oluşturmıştı. Kapitülasyonlar sermaye birikimine ve yatırıma imkân bırakmamış, Osmanlı Devleti'nin Avrupa'nın **ucuz hammadde deposu** ve **açık pazarı** haline gelmesinde en önemli rolü oynamıştı.

Sanayi Devrimi ve Etkileri

- Osmanlı ticaret anlayışında aşırı kâr yapmak ayıp sayılıyordu. Ticaretle amaç ülke ihtiyacını karşılamaktı.
- Osmanlı devleti, arz-talep dengesini korumak için ve özellikle üretilen malların, üretildiği yerin ihtiyaçlarını karşılaması için “iç gümrük vergisi” uygulaması getirmiştir.
- Avrupa’da üretilen ucuz mallar Osmanlı ülkesine kapitülasyonlar sayesinde rahatça girmiştir.
- Osmanlı devleti; hammadde satan ve dışarıdan işlenmiş (mamul) mal alan bir ülke haline gelmiştir. Osmanlı el tezgahları çökmüştür.
- İthalat artmış, ihracat azalmıştır. (Osmanlı, Avrupa’nın açık pazarı oldu)
- Lonca Örgütü (esnaf dayanışma örgütü) zayıflayarak ortadan kalkmıştır.
- Ekonomideki olumsuz gelişmeler siyasal çöküşü hızlandırmıştır.

Fransız Devriminin Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri

Fransız Devriminin Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri

Demokratikleşme süreci başlamıştır.

Avantaj

Dezavantaj

Fransız Devriminin Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri

Vatandaş haklarının korunması

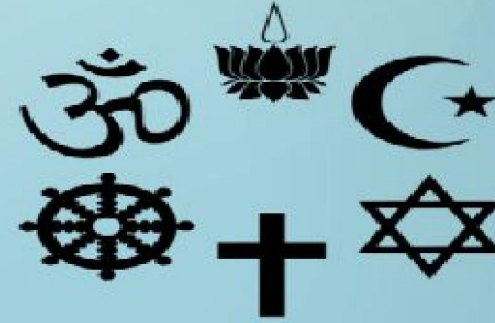

Avantaj

Dezavantaj

Fransız Devriminin Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri

Din ayrımının kalkması

Avantaj

Dezavantaj

Fransız Devriminin Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri

Yargı güvencesi

Avantaj

Dezavantaj

Fransız Devriminin Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri

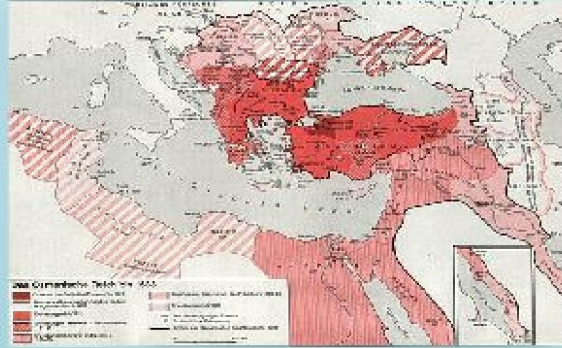

Milliyetçilik akımı Müslüman olmayan unsur arasında hızla yayılmıştır.

Avantaj

Dezavantaj

Fransız Devriminin Osmanlı Devleti Üzerindeki Etkileri

Milliyetçilik isyanları, Rusya'nın da desteği ile Osmanlı'nın parçalanmasına yol açtı.

Avantaj

Dezavantaj

KONU DEĞERLENDİRME SINAVI

BAŞLA

1. Aşağıdakilerden hangisi, Osmanlı Devleti'nde toprak sisteminin bozulmasının ortaya çıkardığı sonuçlardan biri değildir?

- ☐ A) Eyalet ordusu dağılmaya başladı.
- ☐ B) Kapitülasyonlara neden oldu.
- ☐ C) Feodalitenin ortaya çıkmasına yol açtı.
- ☐ D) Köyden kente göçler başladı.

2. Sanayi Devrimi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- ☐ A) Bilimsel ve düşünsel devrim sonucu başlamıştır.
- ☐ B) Yeni buluşlar ve teknolojik gelişmeler meydana getirmiştir.
- ☐ C) Sömürgeciliği hızlandırmıştır.
- ☐ D) Üniter devletler kurulmasına yol açmıştır.

3. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devletinde Feodalitenin oluşmasına zemin hazırlamıştır?

- ☐ A) Ordunun bozulması.
- ☐ B) Köyden kente göçün başlaması.
- ☐ C) Toprak sisteminin bozulması.
- ☐ D) Kapitülasyonlar

4. Osmanlı Devletine bağlı milletler, Fransız Devriminin getirdiği milliyetçilik düşüncesinin etkisiyle harekete geçmiştir. Aşağıdaki milletlerden hangisi, diğerlerinden önce bağımsız olmuştur?

- ☐ A) Bulgaristan
- ☐ B) Romanya
- ☐ C) Bosna – Hersek
- ☐ D) Yunanistan

5. Aşağıdakilerden hangisi, Osmanlı Devleti'nin merkezi yönetiminde meydana gelen bozulmalarla ilgili değildir?

- ☐ A) Veraset sisteminin değişmesi (yaşça büyük olanın padişah yapılması)
- ☐ B) Dirlik sisteminin kaldırılması.
- ☐ C) Şehzadelerin sancaklara gönderilme usulünün kaldırılması.
- ☐ D) Divan teşkilâtının bozulması.

6. Coğrafi keşif hareketleri Osmanlı Devleti'ni hangi yönde olumsuz etkilemiştir ?

- ☐ A) Toprak yapısının bozulması
- ☐ B) Ticaret yollarının değişmesi
- ☐ C) Kapitülasyonların zarar vermesi
- ☐ D) Azınlıkların milliyetçilik hareketleri

7. Aşağıdaki Kurumlardan hangisinin bozulması, Tımarlı Sipahi ordusunun yok olmasına neden olmuştur ?

- ☐ A) Yeniçeri Ocağının
- ☐ B) Maliyenin
- ☐ C) Medreselerin
- ☐ D) Toprak yapısının

8. Atatürk'ün gerçekleştirdiği Türk İnkılâbı aşağıdaki özelliklerin hangisi ile Fransız İnkılâbı'ndan ayrılır?

- ☐ A) Yeni bir yönetim biçiminin kabul edilmesi.
- ☐ B) Bağımsızlık için mücadele edilmesi.
- ☐ C) Yeni bir anayasanın düzenlenmesi.
- ☐ D) Ulusal egemenliğin benimsenmesi.

9. Osmanlı Devleti'nde devlete ait topraklara denirdi.

Lütfen cevabınızı aşağıdaki kutucuğa yazınız.

Doğru / Yanlış

10. Fatih Sultan Mehmet'in yaptırdığı medreselere Nizamiye Medresesi adı verilmiştir.

- ☐ A) Doğru
- ☐ B) Yanlış

Doğru / Yanlış

11. Mühendishane-i Berri Hümayun ;Deniz Mühendislik okuludur.

- ☐ A) Doğru
- ☐ B) Yanlış

Doğru / Yanlış

12. Avrupa'da Reform hareketleri Skolastik düşünceyi yıkmaya başladı.

- ☐ A) Doğru
- ☐ B) Yanlış

13. Kapitalizm,Sosyalizm ve Emperyalizm gibi doktrinler sonucu ortaya çıktı.

Lütfen cevabınızı aşağıdaki kutucuğa yazınız.